

עקרונות מנחים לבניית יחידת הוראה ללמידה עצמאית מרחוק הוראת עברית מרחוק לתלמידים ללא נגישות לאמצעי קצה דיגיטליים

מסמך זה מתייחס לעקרונות ולהמלצות להוראת עברית מרחוק לתלמידי בית ספר יסודי, שלהם אין נגישות סדירה לאמצעי קצה דיגיטליים. מורים שבכיתתם תלמידים כאלה מתבקשים להכין עבורם מהלכי הוראה שהילדים יוכלו לבצע בבית בכוחות עצמם ולנהל משוב ומעקב אחר התהליך, באמצעות התכתבות או באמצעות שיחת טלפון אחת לכמה ימים.

דרך זו מעלה אפשרויות והזדמנויות לשלב תהליכי למידה יצירתיים שאינם תלויים בשימוש במדיה דיגיטלית. אפשר להציע גם לתלמידים שיש להם אמצעי קצה בהישג יד, בכדי לגוון את ההוראה ואת סביבת הלמידה שלהם.

יש כאן הזדמנות לפתח אצל התלמיד כישורים ניהוליים ולאפשר לו לרכוש מיומנויות של לומד בעל מכוונות עצמית ובעל אחריות ללמידתו. המורה נמצא כל הזמן ברקע כדי לתמוך, להסביר, להקשיב, להציע משוב ולהוביל תהליכי למידה מעצימים ומשמעותיים.

דוגמאות ליחידות המבוססות על עקרונות אלו יוצגו [באתר המפמ"ר](#).

איך עושים את זה? איך הופכים את שיעורי העברית שלנו לתהליך למידה עצמית מרחוק?

להלן עקרונות שסייעו בידיכם לעשות זאת נכון:

- יש לבחור מתוך ספרי הלימוד, או מחומרים אחרים שזמינים בבית התלמידים, יחידת לימוד המתאימה לרמתם, לנסח מטרות ממוקדות שניתנות להשגה ולשתף בהן את התלמידים. חשוב לכלול בין המטרות האלה את ארבע מיומנויות השפה: קריאה, כתיבה, האזנה ודיבור וכן אוצר מילים, ידע לשוני וספרות.
- רצוי לבצע בשיחת טלפון, או כחלק מהמשימה הכתובה, מהלך של הטרמה קצרה לנושא או למטרות ההוראה, כדי לעורר בתלמידים הנעה ועניין ולאפשר כניסה נעימה לתהליך כולו.
- מערך ההוראה יוצג בצורה ברורה ובעיצוב ידידותי ומסביר פנים.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית – אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

4. יש לנסח הוראות פשוטות וברורות ככל האפשר, כאלה שיאפשרו לתלמידים לפעול באופן עצמאי. רצוי להשתמש בהנחיות המוכרות משגרת ההוראה הנהוגה בכיתה. כאשר המהלכים ביחידת ההוראה חדשים – כדאי להדגים לתלמידים למה הכוונה.
5. חשוב לתכנן תהליך למידה שמורכב ממשימות קצרות טווח, שיובילו את התלמידים לפתח את ההבנה ולבסס את המיומנויות בהדרגה וכן ממשימות ארוכות טווח, שיסייעו לתלמידים לכוון את מהלך הלמידה שלהם לאורך זמן. משימה קצרת טווח יכולה להיות קריאה בהבנה של טקסט מספר הלימוד, באמצעות שאלות נלוות. משימה ארוכת טווח יכולה להיות כתיבת סיפור, כתיבת יומן, קריאת ספר או עבודת חקר.
6. חשוב לציין לצד המשימות מהי מסגרת הזמן הנדרשת לביצוען, ולהותיר לתלמידים מרחב החלטה בעניין זה, בהלימה לגילם.
7. יש לאפשר לתלמידים בחירה משמעותית בין המשימות. זאת במטרה לעורר בתלמידים עניין, מעורבות בלמידה, אחריות, שותפות במטרות ומודעות לתהליכי הלמידה של עצמם. הבחירה תאפשר לתלמידים לעסוק במשימות המתאימות להם גם מן הבחינה הטכנית (גישה למחשב או לחומרי עזר וכדומה).
8. בכל יחידת לימוד חשוב לאתגר את התלמידים במשימות יצירתיות מעבר למשימות הרגילות. אפשר ליצור עלילון (קומיקס) בעקבות סיפור, להציג קטע מתוך הסיפור, לצלם ולשלוח את הסרטון ועוד. [ראו דוגמאות של כרטיסי הפעלה בעקבות קריאה באתר המפמ"ר.](#)
9. כדאי לשלב, ככל הניתן ובאופן שאינו מחייב, משימות בחברותא עם בני הבית או עם חברים לכיתה. תלמידים יכולים לשוחח ביניהם בטלפון, לדון במשימה משותפת, להגיב זה לזה, לחלק ביניהם את העבודה ולהגיע לתוצר משותף.
10. חשוב לנצל את הסביבה הביתית כדי לגוון את הלמידה, לעניין ולאתגר. אפשר להיעזר במשחקים, בתצפיות ובאמצעי תקשורת הזמינים בכל בית. לדוגמה, כדאי להפנות תלמידים להאזין לתוכניות סדרות ומוכרות ברדיו ובטלוויזיה ולהציע להם כרטיסי הפעלה שילוו את הלמידה. [ראו דוגמה באתר המפמ"ר.](#)
11. כדאי לשלב ביחידת ההוראה מטלת הגשה למורה, כדי לאפשר משוב ומעקב.
12. התלמידים ימלאו כרטיסים רפלקטיביים במהלך הלמידה ובסיומה. הכרטיסים מזמינים את התלמידים לרכז שאלות למורה, להעלות רעיונות לשיתוף של תלמידים אחרים ולשיתוף המורה, לתת דין וחשבון לעצמם ולמורה על מה שהיה משמעותי עבורם ולהעלות רעיונות ומחשבות להמשך. [ראו דוגמה באתר המפמ"ר.](#)